

32 RPM (revolucions per minut)

Una aproximació al “Vídeo del minut: un espai propi, un film col·lectiu”

(per Elena Oroz i Virginia García del Pino)

A ningú no se li escapa l'al·lusió a l'obra de Virginia Woolf que hi ha rere el projecte “Vídeo del minut: un espai propi, un film col·lectiu” i que es converteix en el seu leitmotiv, un projecte que Drac Màgic va posar en marxa fa 17 any i que actualment convoca TRAMA (coordinadora de mostres i festivals de cinema realitzat per dones de l'Estat espanyol). Amb tot, convé recordar algunes implicacions polítiques d'aquell text seminal: la vindicació per part de les dones d'unes condicions materials i socials, prèvies a l'apropiació de la tecnologia, per explorar i articular la pròpia subjectivitat i, en última instància, no tan sols enllaçar amb el cànon artístic existent, sinó també alterar-lo. Si bé la tecnologia que aquí es proposa ja no és l'escriptura sinó el vídeo, la finalitat continua sent la mateixa: passar d'objectes a subjectes de la representació, ampliar i qüestionar el llenguatge i l'imaginari dominant, i generar espais per a la seva visibilitat.

Des del 1997, el projecte “Vídeo del minut” s'ha convertit en aquell lloc propi —però també comú— on un gran nombre de dones han pogut vehicular les seves inquietuds, experimentar amb el format, provar formes d'expressió i participar d'un projecte i impuls col·lectius. Si la seva exhibició en un primer moment es va circumscriure a la Mostra Internacional de Films de Dones de Barcelona i posteriorment als festivals que constitueixen la xarxa TRAMA, avui s'amplia gràcies a aquesta mostra que acull l'Arxiu Xcèntric del CCCB i a Internet, on aviat es podrà veure la totalitat dels vídeos realitzats a través del Canal de Trama a Vimeo.

Més enllà de buscar connexions temàtiques —ja presents a cada convocatòria a través de motius tan variats com el treball, les alegries, els desplaçaments o els pecats— aquesta selecció proposa un recorregut subjectiu i transversal per les seves edicions amb una triple intenció. Per un costat, donar compte d'una pluralitat i diversitat de veus, enfocaments i preocupacions. Per un altre, remarcar el seu compromís amb una tecnologia sempre canviant i les possibilitats que aquesta ofereix. Així, aquestes peces no tan sols prefiguren modes d'expressió avui habituals gràcies a les petites càmeres portàtils i a plataformes com YouTube, sinó maneres de fer que són independents i, sovint, col·laboratives. I, en darrer terme, establir vincles amb les estratègies textuals i discursives del cinema i l'art feministes. Un total de 32 vídeos —petites revolucions per minut— organitzats en tres grans eixos: MEMÒRIES/GENEALOGIES, LIMITA(C)IONS i SUBVERSIONS!

Les peces agrupades sota el cartell **MEMÒRIES/GENEALOGIES** destaquen la importància del testimoni oral per fer visible la història de les dones i endinsar-nos en els espais que prèviament s'havien silenciats o invisibilitzats. Aquests treballs pretenen transmetre una memòria col·lectiva —habitualment fracturada, d'aquí que continuï sent necessària la seva construcció i reconstrucció— articulada a través de vivències que són alhora individuals i representatives d'un temps i un país: opressions, lluites, reconeixements especulars i llegats conflictius. La paraula i les seves diferents modulacions —narració, cant, proclama— sorgeixen com a relat de vida, evocació fugaç o denúncia política i, de vegades, com a únic contrapunt als documents oficials i visuals on la història oficial ha quedat tradicionalment consignada.

Sota el títol **LIMITA(C)CIONS** es recull una sèrie de vídeos que en el seu plantejament formal i discursiu connecten amb l'art d'acció en les seves diferents variants: happenings, accions i performances. Unes pràctiques artístiques que van proliferar als setanta en clara connexió amb les polítiques identitàries i, més concretament, amb la segona onada de feminisme, i en les quals el cos femení es va convertir simultàniament en eina, objecte i, en conjunció amb el vídeo, suport del discurs. Les peces subratllen diferents límits —físics o simbòlics— presents a les nostres vides, així com el pes normatiu de la paraula, la insidiosa capacitat prescriptiva de la qual queda subratllada a través de textos escrits o declamacions. Els vídeos reflexionen sobre els efectes normatius del gènere i les relacions de poder derivades de la diferència sexual: els espais, els rols i les normes de conducta que delimiten/construeixen la feminitat, constreixen els cossos o compartimenten els sentiments. Davant de la limitació, diferents estratègies de reacció: petites accions i actes performatius que, sovint des de l'humor, qüestionen la representació i construcció de la identitat femenina.

En connexió amb el bloc anterior, **SUBVERSIONS!** posa de manifest la importància que l'humor ha tingut en la pràctica i crítica feminista com un poderós mitjà d'autodefinició i com a arma per degradar la ideologia dominant i anivellar les jerarquies existents. Els contes de fades, les falses promeses d'alliberament, les tasques domèstiques, l'orientació sexual i la naturalització de la corporeïtat són alguns dels motius sotmesos a una àcida revisió crítica a través de diferents estratègies: la transgressió, la inversió, la paròdia i la ironia. L'humor —que no sempre busca la riallada o la complicitat, de vegades la provocació o la dislocació de significats— aquí es concep com un assalt als llocs comuns i els relats assentats. En aquests vídeos el riure expressa plaer, ràbia, resistència o, simplement, una voluntat lúdica. Com va anotar Woolf al seu diari, el gest és tan simple com contundent: "Vaig dir-los suaument que beguessin vi i tinguessin una habitació pròpia".

Per a més informació sobre el projecte del Vídeo del Minut i la pròxima convocatòria, visita: mostrafilmsdones.cat o elvideodelminuto.net.